

VLASTENECTVÍ BEZ HUMBUKU

Pavel Hošek: *Je to náš příběh. Teologický esej o vlastenectví a křesťanských hodnotách české kultury*, Brno: CDK, 2018, 202 s.

U příležitosti oslav výročí republiky se na konci loňského roku zrodil esej, který stojí za pozornost i poté, co se definitivně rozplynou sirná mračna od ohňostrojí. Teolog a religionista z Evangelické teologické fakulty Univerzity Karlovy prof. Pavel Hošek věnoval „republice ke stým narozeninám“ velmi osobní zamyšlení snad nad všemi pojmy, kterými se v současnosti chřestí a šermuje tak říkajíc na zámku i v podzámčí. V čem je Hoškův vklad natolik zásadní, že kniha nejen záhy dospěla k dotisku, ale jistě by si zasloužila další?

Při zběžném nahlédnutí do obsahu si lze povšimnout, že Pavel Hošek navléká korálky na šňůrku. Korálky na první pohled už značně zpuchřelé, ošoupané a přesto nevkusně nadužívané. Vlastenectví, národ, tradice, češství, domov, dokonce, nastojte, křesťanské hodnoty...

Přesto taková činnost má dobrý smysl. A právě také přesně touto formou – kniha je psána svěžím, populárním stylem, chce být otevřena (i otevírána) širšímu publiku, celé té naší narozeninové oslavě. Přináší osobní svědectví evangelického teologa o „těch našich“ křesťanských hodnotách a snad i nový impuls k promyšlení naší národní identity, když už o ní tak často hovoříme a trochu zmateně, ale naléhavě ji hledáme.

Předkládaný esej je rozčleněn do osmi kapitol. Autor se snaží nalézt takový obsah citovaných slov, který by jim byl s to udat pozitivní směr. Hledá takové formy vlastenectví, které by mohly být „zdravé, nepatologické, ušlechtilé“ (s. 9). V tom se zřetelně opírá o nejlepší českou, potažmo československou tradici. Kterou konkrétní?

Hoškova kniha je podle mého soudu cenná zejména tím, že se poctivě zaobírá naší národní tradicí, resp. právě její nesamozřejmostí a kompozitní povahou. Naše národní identita, což si tak nějak intuitivně uvědomujeme a tu a tam si z toho tropíme šprýmy, je totiž ve skutečnosti spletenecm vícero často velice

špatně harmonizovatelných, ba vzájemně přímo konfliktních tradic a národních mytologií. Tento prazvláštní stoletý experiment, do kterého by se badatel jiné odbornosti (např. chemik) jistě ve své branži a se svými substancemi pouštěl leda s nejvyšší opatrností, již nejednou prokázal svou třaskavost, ale i podivuhodnou vitalitu.

V tom, jaký příběh si o sobě – často nereflektovaně – vyprávíme, identifikuje Pavel Hošek sedmero hlavních proudů. Jsme národem s tradicí *cyrilometodějskou a svatováclavskou*, ale i *husitsko-bratrskou. Nepomucenskou*, ale též *masarykovskou*. Upíráme nyjíci zraky k bájně *po-hanské* minulosti, ale snad každý máme v rodokmenu alespoň praprapradědečka vyznání *izraelitského*. Z takového identitárního tavicího tyglíku nepovstává ani tak slavný jednotící národní mýtus, jako spíše „rodinná hádka“ (srov. s. 146 a dále).

Pavel Hošek splétá opatrně jednotlivé pramínky „našeho příběhu“ za pomoci jeho zásadních proponentů od Masaryka, Chalupného přes Patočku až k Havlovi v jeden provaz, za nějž bychom se snad mohli odvážit

táhnout společně. Teologickou tečkou je pak kapitola, která vidí „naš příběh jako pokračování Ježíšova příběhu“ a cítí i u hrdinů našich duchovních tradic, přes veškeré – často i chtěné a strojené kacírství – „ježíšovské rysy“ (s. 179).

To, čím je Hoškův esej zajímavý a má šanci získat i na určité nadčasovosti, je snaha obrátit často velmi vyhrocené identitární spory současnosti v dobré, vytěžit z duchovního zázemí našeho národa impulsy, které mohou být skutečným obohacením i pro Evropu a lidstvo vůbec. A tím nám Hošek ukazuje cestu k pozitivnímu vlastenectví, k tomu, že si všechna ta otřepaná slůvka smíme ponechat, respektive nemusíme si je nechat vzít – můžeme v nich ještě objevit to, co stojí za to tradovat, co nás může posunout „dál a výš“, a nenechávat se strhávat do bahna ukřičenosti, nenávisti, ostrakizace jinakosti a násilí, které žádný vlajkový pochod ani břeškná hudba nemohou zakrýt. Naš příběh zkrátka stále ještě může být příběhem, který stojí za to vyprávět. ■

Jan Sušer

